

Modul 4. Laksefiskenes natur

Ørred og laks er i familie med hinanden og kaldes laksefisk. De kan kendes på, at de har en lille rund finne oven på bagkroppen, bag ved den store rygfinne. Den lille finne kaldes en fedtfinne. Ørred og laks jager med synet for at finde mad. For at kunne jage har de brug for rent vand. En ørred i et vandløb eller en sø spiser helst vandinsekter og små fisk, som lever i skjul mellem vandløbets planter.

I gruppen af laksefisk i ferskvand indgår blandt andet bæk-, sø- og havørred.

Fisk indretter sig efter vandet

Fisk har altid samme temperatur som det vand, den lever i.

Så når vandets temperatur falder om vinteren, falder fiskens temperatur også. Og når vandets temperatur stiger om foråret, stiger også fiskens temperatur. Derfor siger man, at fisken er vekselvarm.

Om vinteren, når fiskens temperatur er lav, falder dens stofskifte. Det betyder, at fisken bruger mindre energi og skal have mindre føde. Det er smart, for om vinteren er der mindst mad i søer og vandløb.

Den livsvigtige ilt

Ørreder har brug for meget ilt. Det optager de fra vandet gennem deres gæller.

En stor del af vandets ilt kommer fra luften. Ilten bliver især blandet ind i vandet de steder, hvor det løber stærkt, risler og løber over sten.

Desuden får vandet ilt fra vandplanter. Planterne danner ilt, når de får lys fra solen – det er en del af den proces, der kaldes fotosyntese.

Hvorfor lægger fisk mange æg?

De fleste fisk passer ikke deres æg. Til gengæld lægger de tusindvis af æg, når de gyder. Æggene kaldes også for rogn, og han-fiskenes sæd kaldes for mælk.

En hun-ørred gyder sine æg på lavt vand. Derefter sprøjter hannen sin mælk ud over æggene, så de befrugtes.

Ørredens æg har brug for meget ilt, for at udvikle sig og blive til nye små ørreder. Derfor gyder hunnen æggene i rindende vandløb. Vandets temperatur er lav, så det tager lang tid for ørredens æg at klække.

Når der er flere tusinde æg, gør det ikke noget, at nogle af dem bliver spist af andre fisk, små dyr eller fugle. Resten bliver til fiskelarver og senere til småfisk.

En vild ørred er mellem fire og syv år, når den er kønsmoden.

Fisk i stenalderen

I stenalderen spiste mennesker også fisk. Det kan ses ud fra de rester af fiskeaffald, der er fundet i udgravninger af bopladser fra den tid.

Især om vinteren, når stenalder-menneskene kunne mangle føde, var fisk et godt og nærende bytte. Om vinteren trækker laks og havørred op i vandløbene for at gyde, og så er de lette at fange.

I vore dage er mange fisk fredet i den periode, hvor de gyder. Det giver bestanden muligheder for at udvikle sig.